

Το ευσεβές γένος των Ρωμαίων

/ Πεμπτουσία· Ορθοδοξία-Πολιτισμός-Επιστήμες



Γράφει ο Ιωάννης Κων. Νεονάκης MD, MSc, PhD

Η επίσημη ιστοριογραφία ενός κράτους και η ιστορία που διδάσκεται στα σχολεία του ασφαλώς εκφράζει την αντίληψη της εκάστοτε επικυρίαρχης πολιτικής, οικονομικής και ακαδημαϊκής ελιτ. Συνήθως η επίσημη αυτή εκδοχή της ιστορίας

πόρρω απέχει από μίαν ουσιαστική προσέγγιση και ερμηνεία των γεγονότων, ερμηνεία η οποία θα βοηθούσε τον κάθε πολίτη να αναστοχαστεί ορθά τα του εαυτού του και να κατανοήσει την πραγματικότητα στην οποία ζει. Εναπόκειται πλέον αποκλειστικά στην ευθύνη ενός εκάστου των πολιτών να ανατρέξει στις πηγές, να μελετήσει όσο μπορεί σε βάθος και να προσπαθήσει συνειδητά να απαλλαγεί από τους παραμορφωτικούς φακούς που τον εμποδίζουν να δει.

Στο χώρο που ζούμε επικράτησαν κατά τους τελευταίους δύο αιώνες ιδεολογίες και αντιλήψεις ξένες προς την ιδιοπροσωπία του γένους μας. Οι ελίτ τις αποδέχτηκαν ασμένως και προσπάθησαν ακόμα και με τη βία πολλές φορές να τις επιβάλλουν στο λαό μας. Τις αποδέχτηκαν κατά το πλείστον από άγνοια, ξιπασιά ή και ίδιον συμφέρον. Άρχισαν να μιλάνε για ζωή χωρίς Θεό, ή με ένα Θεό στα μέτρα τους, για διαφωτισμό, για ατομική περιχαράκωση, κρατική περιχαράκωση, έθνη καθαρά, έθνη κράτη, ισορροπίες διεστώτων, ηθικές και νομικές εξασφαλίσεις, διασφαλίσεις της φθοράς και του ματαίου. Άρον άρον εσπερία αντί για εσπερινό. Αισχρός εκδυτικισμός που συνεχίζεται απηνής μέχρι σήμερα. Σαν λαίλαπα, σαν διωγμός. Να αλλάξουμε, να γίνουμε σαν και αυτούς. Τους «φωστήρες» της δύσης. Και όσο δεν τα καταφέρνουμε να αισθανόμαστε ανάξιοι και τιποτένιοι, έτοιμοι να σκύψουμε και πάλι το κεφάλι και να προσπαθήσουμε ξανά να βάλουμε τα παραμορφωτικά γυαλιά που αυτοί θέλουν. Και έτσι είδαμε την ιστορία στρεβλή, μέσα από τη δική τους παραμόρφωση και τις δικές τους σκοπιμότητες. Τα παιδιά μας μαθαίνουν για κάποιους αρχαίους Έλληνες που υποδουλώθηκαν στους Ρωμαίους και χάνονται από το προσκήνιο. Μετά ακολουθούν λίγες παράγραφοι για κάποιους ραδιούργους Βυζαντινούς που τελικά θα υποκύψουν στους Τούρκους και ξαφνικά, ω του θαύματος, μετά από 19 αιώνες οι Έλληνες εμφανίζονται και πάλι κάνοντας μάλιστα και επανάσταση. Και έκτοτε τρέχουν να προλάβουν, να γίνουν και αυτοί «πολιτισμένοι», όπως οι άλλοι.

Έρχονται όμως στιγμές που η πραγματικότητα είναι τόσο προδήλως αντίθετη με τα ιστορικά μυθεύματα και κατασκευάσματα που το σοκ είναι εξαιρετικά ισχυρό. Σε αυτές τις περιπτώσεις το σύστημα συνήθως καταφέρνει με διάφορους τρόπους και με τους ποικίλους μηχανισμούς του να απορροφήσει τους κραδασμούς. Όμως κάθε φορά θα υπάρξουν κάποιοι άνθρωποι, λίγοι έστω, οι οποίοι θα θελήσουν να μελετήσουν και να βρουν μόνοι τους την αλήθεια. Αυτοί ουσιαστικά αποτελούν και τη μόνη ελπίδα για την οποιαδήποτε ουσιαστική αλλαγή της κατάστασης.

Ένα τέτοιο σοκ προκάλεσαν τα λόγια του Οικουμενικού μας Πατριάρχη κ. κ. Βαρθολομαίου στη φετινή του ομιλία κατά τη γιορτινή λειτουργία της Κοιμήσεως της Θεοτόκου στην ιστορική μονή της Παναγίας Σουμελά στον Πόντο (15/8/2014). Καθ' όλη τη διάρκεια της ομιλίας του ο Πατριάρχης ήταν βαθύτατα συγκινημένος.

Σε μια αποστροφή του λόγου του ο Πατριάρχης χαρακτήρισε τη Μονή της Παναγίας Σουμελά ως ζωντανό ιστορικό θησαυροφυλάκιο το οποίο, όπως ανέφερε αυτολεξεί, «ξυπνά μνήμες και γεγονότα αιώνων του Γένους των Ορθοδόξων και του ιδικού μας ευσεβούς Γένους των Ρωμαίων». Το είπε καθαρά, στεντορεία τη φωνή, χωρίς αμφιβολία, χωρίς δισταγμό «... και του ιδικού μας ευσεβούς Γένους των Ρωμαίων». Εμείς. Το ευσεβές Γένος των Ρωμαίων. Το ευσεβές Γένος των Ρωμηών.

Το σοκ φαντάζομαι για όσους δεν ήταν έτοιμοι να ακούσουν κάτι τέτοιο θα πρέπει να ήταν μεγάλο. Ακούν τον Οικουμενικό Πατριάρχη, την κεφαλή των Ορθοδόξων και την κεφαλή του δικού μας γένους να ομιλεί στη μητρική του γλώσσα, σε άπταιστα ελληνικά για γένος Ρωμαίων, για γένος Ρωμηών, για ρωμηοσύνη, για το ρωμαίικο. Τι είναι όλα αυτά; Περί τίνος ομιλεί ο Πατριάρχης; Για ποιούς Ρωμαίους, για ποιό γένος και μάλιστα ευσεβές;

Το ευσεβές, ορθόδοξο γένος των Ρωμαίων ή Ρωμηών όπως το αποκαλούσε ο λαός διαμορφώθηκε σταδιακά στο πλαίσιο της Ρωμαϊκής Αυτοκρατορίας. Το συγκροτούσαν άνθρωποι που είχαν μια νέα αντίληψη των πραγμάτων, ζούσαν ένα νέο τρόπο ζωής, ένα νέο πολιτισμό, το ρωμαίικο πολιτισμό. Αυτός ο πολιτισμός προέκυψε μετά από αλληπάλληλες ζυμώσεις και ουσιαστικά θεμελιώθηκε στο γόνιμο συγκερασμό τριών ισχυρών παραδόσεων: της ελληνιστικής, της ρωμαϊκής και της εβραϊκής. Αυτός ο συγκερασμός όμως έγινε με καταλύτη την πίστη στον ενσάρκως αναστηθέντα Χριστό. Το κλειδί δηλαδή και η ζώσα πνοή του νέου αυτού πολιτισμού ήταν η Ορθοδοξία. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ενός τέτοιου Ρωμαίου θα λέγαμε ότι ήταν ο Απόστολος Παύλος, ο οποίος ήταν φορέας και των τριών παραδόσεων, όμως μεταμορφώθηκε και καταυγάστηκε με την πίστη του στο Χριστό. Διακριτό όμως και πλήρως διαφορισμένο γένος Ρωμαίων θα λέγαμε ότι υπάρχει από την εποχή του Αγίου Μεγάλου Κωνσταντίνου. Από το ιστορικό αυτό σημείο καμπής και μετά προστίθενται δύο ισχυρές συνιστώσες: (α) η νέα πρωτεύουσα και παντοτινό κέντρο συνοχής και αναφοράς αλλά και καρδιά των Ρωμηών, η Νέα Ρώμη/Κωνσταντινούπολις και (β) η ανάγκη για έμπρακτη βίωση της Ορθοδοξίας σε κάθε έκφανση του καθημερινού βίου όχι μόνο σε προσωπικό, αλλά και σε θεσμισμένο συλλογικό/πολιτειακό επίπεδο. Με άλλα λόγια υπήρξε η ανάγκη και το όραμα για ίδρυση και λειτουργία της μίας, καθολικής, οικουμενικής, χριστιανικής πολιτείας επί της γης, αλλά με διάκριση εξουσιών, ελευθερία και σεβασμό της ετερότητας και χωρίς να περιέλθει στην κατάσταση της θεοκρατίας. Εγχείρημα εξαιρετικά δύσκολο κατά τα ανθρώπινα μέτρα. Υπήρξαν απειράριθμα προσωπικά αμαρτήματα, πλήθος θεσμικών στρεβλώσεων και αλληπάλληλες αστοχίες. Όμως η επιδίωξη παρέμεινε πάντα ο Χριστός και η βίωση της σχέσης μαζί Του. Και ο αγώνας για την αλήθεια θα προσφέρει μεγάλη εμπειρία και γνώση,

ενώ θα προκαλέσει και συνεχείς ζυμώσεις οι οποίες θα εμβαθύνουν, λεπτύνουν και εμπλουτίσουν το ρωμαϊκό πολιτισμό. Ο ρωμαϊκός πολιτισμός είχε υπερεθνικό χαρακτήρα. Δε στάθηκε ποτέ στην προέλευση των ατόμων. Το κριτήριο ήταν πάντα η ορθή πίστη. Προσέλαβε δε όλες τις επιμέρους γλώσσες, παρότι εκ των πραγμάτων επικράτησαν δύο, η Λατινική και κυρίως η Ελληνική. Και παρά το γεγονός όμως ότι οι κύριες γλώσσες ήταν τα Λατινικά και τα Ελληνικά, αυτό ποτέ δεν εμπόδισε το γένος των Ρωμηών να εκφραστεί με την προσφορότερη κατά τόπο και περίσταση γλώσσα. Τις προσέλαβε όλες: από τα Αραμαϊκά και Αραβικά μέχρι τα Τούρκικα, και Αλβανικά, ενώ σήμερα προσλαμβάνει όλες τις ζώσες γλώσσες. Η γλώσσα για τη ρωμηοσύνη ποτέ δεν ήταν εμπόδιο.

Το γένος των Ρωμηών αποτελείται κάθε στιγμή από τους προαπελθόντες, συγκαιρινούς και μέλλοντες ελθείν Ρωμηούς. Είναι ένα συγκροτημένο, ζων, οντολογικό, λειτουργικό σώμα συνεχώς εμπλουτιζόμενο και διευρυνούμενο, το οποίο πορεύεται προς τα έσχατα ως σωτηριολογική πρόταση, σχέση και φώς. Σε κάθε εποχή έχει να προτείνει τα δέοντα για την εποχή, χωρίς επί της ουσίας να αλλοιώνονται οι κεντρικοί του άξονες. Το γένος των Ρωμηών δεν χάθηκε το 1453. Άντεξε κατά την Τουρκοκρατία και αντιστέκεται σθεναρά τους τελευταίους δύο αιώνες στην σκόπιμη πίεση για λήθη και εκδυτικισμό. Σήμερα το γένος των Ρωμηών είναι ζωντανό και κραταιώνεται στις καρδιές όλων όσων αισθάνονται Ρωμηοί σε όλο τον κόσμο. Σ' αυτό το γένος των Ρωμηών, σ' αυτό το ιδικό μας ευσεβές γένος των Ρωμαίων αναφέρεται ο Πατριάρχης. Γένος το οποίο θα αποτελέσει «φωτοδόχον λαμπάδα» στο βαθύ μετανεωτερικό σκοτάδι που απλώνεται σήμερα σε όλον τον κόσμο. Κατά τα λοιπά «όστις θέλει» και «ο έχων ώτα» (sic). Ας ενισχυόμαστε όμως και ας έχουμε πάντα στο μυαλό μας την εικόνα του τελικού νικητή, ο οποίος είναι ήδη γνωστός.

ΠΗΓΗ.ΑΝΤΙΦΩΝΟ, fdathanasiou.wordpress.com